

Zsidó Ferenc

Nagy nap

– Na, megvót, asszony! – köszönés helyett ezzel jött be a házba M. István, kivörösödött arccal, nagyot szusszanva. Este volt, kilenc elmúlt, a leányka nemrég aludt el, Erzsi valami gyermekruhákkal szöszölt.

– Mi vót meg, Pista? – kérdezett vissza bosszúsan, mert férje szemmel láthatóan ittas volt. Így ment ez már hetek óta, vagyis már tizenkilenc óta, mióta a frontról hazakerült. Pedig hogy fogadkozott, mekkora örömmel babusgatta az akkor már négyéves Irénkét, őt is mekkora hévvel ölelte! Fel is csinálta egykettőre, s most itt van hét hónaposan, gömbölyödő hassal ebben a háború utáni szegénységben s bizonytalanságban. Csak nézte düledt, kifejezéstelen szemű emberét, s jött, hogy odamondjon, a bérúgás, az megvót, látom, de visszafogta magát, mert tudta, ittas emberrel nem jó ingerkedni, a hasa amúgy is feszült az egész napi munka, hajladozás miatt.

– A románoknak adtak, Erzsi! – bődült fel István. Erzsi nem tudta eldönteni, a harag a románoknak szól-e, azoknak-e, akik adták, vagy neki, amiért nem volt eléggé érdeklődő.

Egykedvűen megvonta a vállát:

– De hát tudtuk, hogy ez lesz belőle, nem?

– Tudtuk, tudtuk, de reménykedtünk!

Erzsi legyintett.

– Az amerikaiakban-é?

István nem válaszolt. A konyhaasztal mellől széket húzott ki, leült, s csak ingatta a fejét. A beálló csendben Erzsi arra gondolt, miért kell ebből akkora dolgot csinálni, színtiszta magyar falu az övék, ide úgysem fog jönni román, ami pedig egyebütt történik, az őket nem nagyon érinti. Igazából elege volt az újabban egyre csak fontoskodó, politizáló férfiakból, akik addig osztják a világ baját, hogy a magukéről szinte elfeledkeznek. Pista a város-

ba sem ártall bemenni újságért, a gazdaságot elhanyagolja, csak ímmel-ámmal dolgozik, pedig most tízszer annyit kellene, mert a földek gyengék, az igavonó állat pedig kevés. Persze, Istvánnak nem könnyű megegyeznie az apjával, s azzal a nagyfejű bátyjával sem, bele kell törődnie, hogy ő csak a harmadik a sorban. A földeket nem osztották meg, mert egyben sem olyan sok az egész, a közösködés azonban torzsalkodáshoz vezet.

– Én már látom, te asszony, hogy el kell nekünk innen menni!
– szólt kisvártatva az ura halkán, mintha csak magának mondaná.

– Te mit beszélsz?!

– Én azt, hogy jobb lesz, ha elmenyünk!

– Te megbolondultál!

– Én nem! Tudod jól, hogy még legénykoromban, a háború előtt is réa voltam készülve, hogy menyek Brassóba gyári munkára.

– Csak nem akarsz most Brassóba...?

– Oda most már nem, mert románnak én nem akarok dolgozni...

Erzsi rosszat sejtve kérdezett vissza:

– S akkor? Ejsze Amerikába?

– Az se vóna bolondság! De én Pestre gondótam!

– Pestre? No, hát azt jól kigondoltad, hogy léánkástól, nagy hasastól...

– Nem éppég most, no! Megvárnánk, hogy szülj, s égy kicsit nőjön a gyermek.

– Sze így gondoltad?

– Így... Érdeklődtem már, a Széchenyi-rakparti kikötőben vesznek fel rakodómunkásokat...

Lassan, vontatottan beszélt, de akkora elszántság volt a hangjában, hogy Erzsinek összeszorult a gyomra. Irénke, aki máskor olyan nyugodtan aludt, tán megérezve a levegőben lévő feszültséget, felsírt, s a rongyiját kereste, melyről babakora óta nem tudott lemondani. Erzsi megsimogatta a kislány hátát, s kezébe adta az elkoszolódott, de csak így, koszosan szeretett rongyot. (Ha nagy ritkán elcsente tőle, s kimosta, Irénke egy napig duz-

zogott.) Arra gondolt, ha tényleg elmennének Budapestre, ott nem is illene ilyen rongyokat használni, s máris úgy megsajnálta magukat, hogy könny szökött a szemébe. Elfordult, s letörölte, nehogy Pista meglássa.

De az nem nézett rá, maga elé meredve folytatta a tervezést. Csak abból látszott, hogy észrevette a körötte történeteket, hogy még jobban lehalkította a hangját:

– Neked is kerülne valami, cselédet örökké keresnek...

Erzsinek tágra nyílt a szeme.

– Cselédet?

Eszébe jutott, mennyire fogadkozott Pista, meglásd, pénzzel jövök haza Brassóból, földet veszünk, s a magunk urai leszünk... S most? Miért változott meg minden? Csak azért, mert holnaptól Romániának fogják hívni az országot? Mivel hergelték föl egymást a férfiak? Vajon más is ezt forgatja a fejében?

Ránézett a férjére, látta rajta a konok elszánást, tudta, hogy nemcsak az alkohol beszél belőle. Azt is tudta, ha valamit a fejébe vesz, abból nem enged.

– Tudod te, milyen jó leányiskolák vannak Budapesten? – kérdezte az, kicsit amolyan engesztelős hangon, de ő már nem hallotta, erős nyilallást érzett a hasában, s a következő pillanatban érezte, hogy megindult a vize. Megtántorodott, de tudta, erősnek kell lennie, jaj, Pista, mi van, ugrott fel a férje, s rettenet ült ki az arcára, amikor meglátta a felesége vizes-véres elejét, menj gyorsan a bábaasszony után, nyögte Erzsi, s tiszta lepedőt húzott ki a szekrényből, megyek, megyek, hadarta Pista, szinte megkönnyebbülten, hogy nem kell néznie fájdalomtól eltorzult arcú asszonyát, mindig is irtózott az ilyesmitől.

Valamivel több, mint két óra múlva fiúgyermeknek adott életet Erzsi: ahhoz képest, hogy hét hónapra érkezett, erős volt, jól fejlett. Az apa, immáron megkönnyebbülve, felverte barátait, a kocsma már zárva volt, így hát a pincében gyűltek össze, hogy igranak az újszülött egészségére. Fiú!, nagy szó volt ez a háború utáni férfihiány közepette. Pista mind nehezebben forgó nyelvvel egyre csak azt ismételte, nagy nap ez, biza, nagy!